

2022

ARCHEOLOGIENOTA Oudenaardsesteenweg 739 Te Erpe-Mere (Oost-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport 780

MICHIEL LOVENIERS

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 780

Archeologienota

Oudenaardsesteenweg 739 te
Erpe-Mere (Oost-Vlaanderen).

MICHIEL LOVENIERS

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2022
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
ISSN	2033-6810

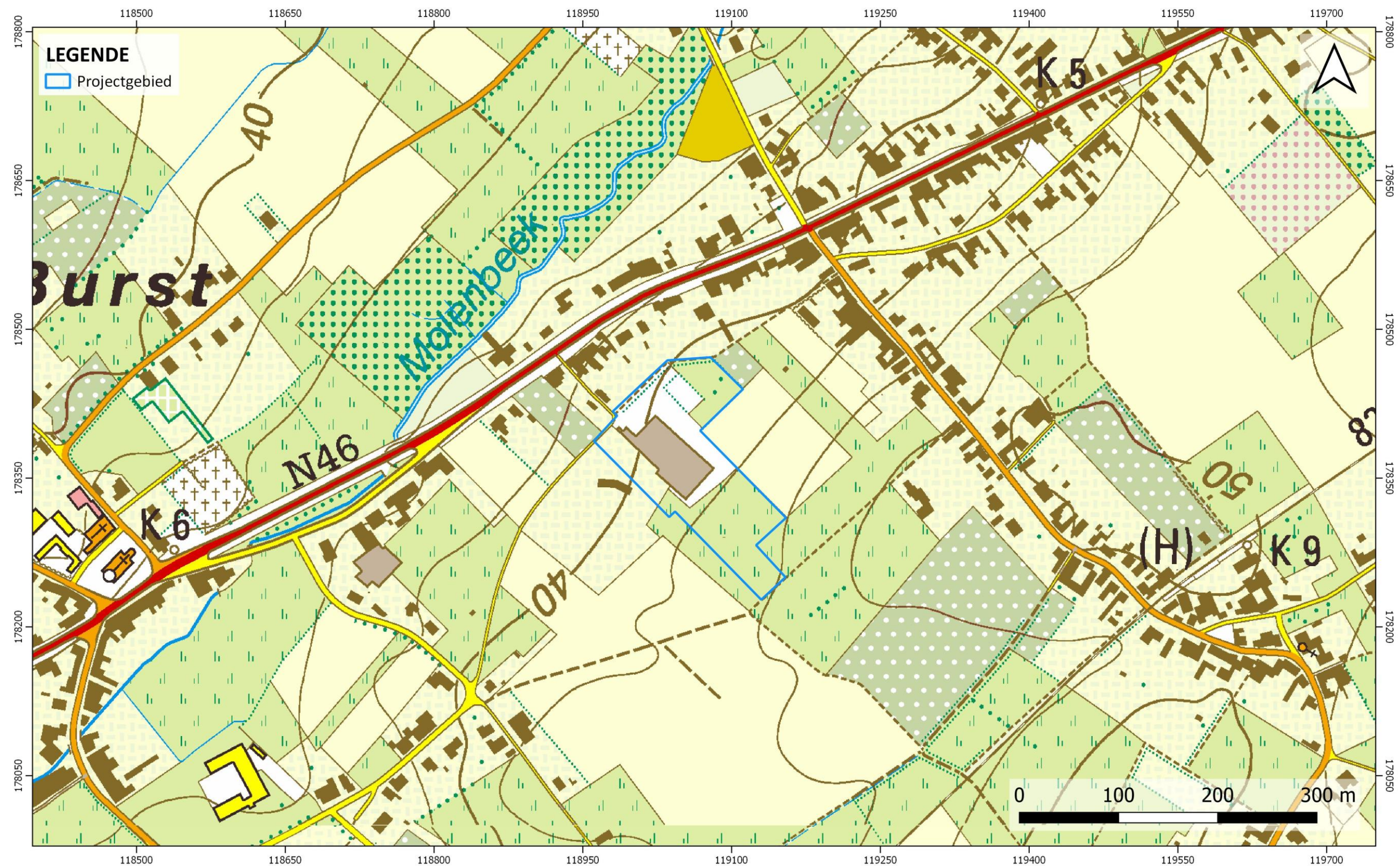
Niets uit deze uitgave mag worden veelelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 780	2
Archeologienota Oudenaardsesteenweg 739 te Erpe-Mere (Oost-Vlaanderen).....	2
MICHIEL LOVENIERS	2
Inhoudsopgave	- 3 -
1 Administratieve fiche	- 4 -
2 Bureauonderzoek	- 8 -
2.1 Archeologische voorkennis	- 8 -
2.2 Aanleiding van het onderzoek	- 8 -
2.3 Doel van het onderzoek.....	- 8 -
2.4 Huidige situatie projectgebied.....	- 9 -
2.5 Beschrijving geplande werken.....	- 9 -
2.6 Randvoorwaarden.....	- 10 -
2.7 Werkwijze.....	- 10 -
3 Assessmentrapport.....	- 15 -
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 15 -
3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 18 -
3.2.1 Tertiair geologisch	- 18 -
3.2.2 Quartair geologisch.....	- 19 -
3.2.3 Bodem	- 20 -
3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied	- 26 -
3.3.1 Algemene historische situering.....	- 26 -
3.3.2 Historisch kaartmateriaal	- 26 -
3.3.3 Luchtfoto's	- 32 -
3.4 Archeologische situering van het projectgebied	- 36 -
3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving	- 36 -
3.4.2 CAI Indicatoren.....	- 37 -
4 Besluit.....	- 44 -
5 Bibliografie	- 47 -
5.1 Archeologienota's	- 47 -
5.2 Websites.....	- 47 -
6 Lijst van figuren	- 48 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2021I343
Site	Oudenaardsesteenweg 739
Projectsigle ADEDE	ERP-OUUD
Ligging	Oudenaardsesteenweg 739 9420 Erpe-Mere
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerven	Aanleg van een KMO-zone bestaande uit 4 bedrijfsblokken, een doorgangsweg, een fietspad, parkeer – en laad- & los zones alsook een groene bufferzone
Uitvoerder	ADEDE bv
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	David Janssens OE/ERK/Archeoloog/2018/00215
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bv
Bibliografische referentie	Michiel Loveniers, 2021, Archeologienota Oudenaardsesteenweg 739 te Erpe-Mere (Oost- Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 780, Gent.
Grootte projectgebied	20.955 m ²
Periode uitvoering	Oktober 2021 – januari 2022
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorde zones	Zie plan p.8

ERPE-MERE - OUDENAARDESESTEENWEG 739

aangemaakt: 27/09/2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

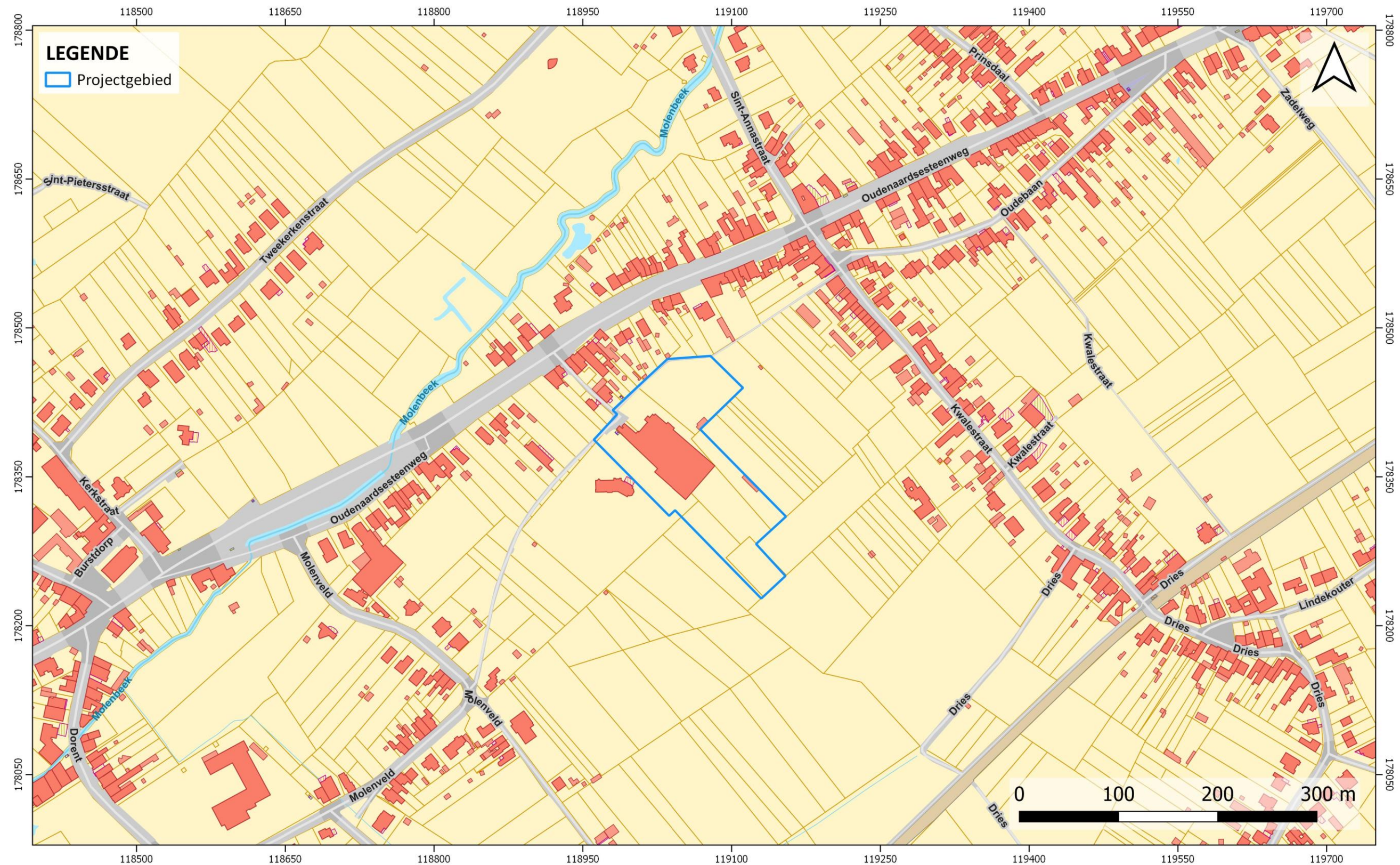
ADEDE
SEARCH & RECOVERY

ERPE-MERE - OUDENAARDESESTEENWEG 739

aangemaakt: 27/09/2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

aangemaakt: 27/09/2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen het onderzoeksgebied werd tot op vandaag nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de ruime omgeving zijn wel archeologische waarden gekend. Deze zullen verder worden toegelicht onder hoofdstuk 3.4.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handeling in KMO-gebied waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 5000m² of meer beslaat. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied is gelegen aan de Molenveldweg te Bambrugge. De Molenveldweg verbindt het projectgebied met de Oudenaardsesteenweg. Het projectgebied kan opgedeeld worden in 3 delen. Het zuidoostelijke deel kan beschreven worden als agrarisch gebied. De percelen in dit deel van het projectgebied zijn namelijk onbebouwd en in gebruik als akker – en weideland. De verschillende op te merken percelen worden afgebakend doormiddel van hekkenstructuren. Aan de noordoostelijke grens van het projectgebied is hier beperkte bebouwing in de vorm van een hokkenstructuur, vermoedelijk bestemd voor kleinvee.

Het noordwestelijke deel van het projectgebied kent wel veel bebouwing en aansluitend een grote verharde asfaltparking. De bebouwing bestaat uit een kantoorgebouw, een winkelruimte en een groot magazijn. Aan de zuidwestelijke gevel bevindt er zich een groenzone bestaande uit hoogstammige bomen. Deze zone dient als buffer tussen het bedrijf en een alleenstaande villa buiten het projectgebied.

Tenslotte bevindt zich in de noordoostelijke punt van het projectgebied een tennisplein (gravel). Langs de zuidwestelijke kant wordt het tennisplein begrensd door de verharde parking en langs de andere kant door braakliggend terrein met beperkte boom – en struikgroei.

2.5 Beschrijving geplande werken

De geplande werken bestaan uit de sloop van de bestaande bebouwing en daarna het aanleggen van een nieuwe KMO-zone aan de Molenveldweg die de nieuwe industriezone met de Oudenaardsesteenweg zal verbinden. Deze Molenveldweg zal breder heraangelegd worden in functie van het toenemende verkeer eens de KMO-zone klaar zal zijn.

In totaal zullen er 4 blokken voorzien worden met een totale oppervlakte van 8591 m². Blok A telt 3583,14 m² en zal zo goed als de gehele zuidwestzijde van het projectgebied beslaan. Deze blok wordt verder onderverdeeld in 14 units waar dan verscheidene KMO's zich kunnen huisvesten. Blok B wordt voorzien aan de noordwestzijde van het projectgebied en zal 1819,82 m², onderverdeeld in 8 units, beslaan. Blok C - onderverdeeld in 3 units – zal in de noordoostelijke punt van het projectgebied komen en zal 710,14 m² beslaan. Ter hoogte van deze blok zal ook een hoogspanningscabine van 9,31m² geplaatst worden. Tenslotte wordt Blok D voorzien om 2468,68 m² te beslaan in het zuidoostelijke deel van het projectgebied en zal onderverdeeld worden in 11 units. De verschillende blokken van de nieuwbouw zullen gefundeerd worden aan de hand van kolomfunderingen/ een vorstrib van ca. 85cm tot 235cm diep en zullen tot 7m hoog reiken. Het verschil in diepte van de geplande funderingen heeft te maken met het reliëfverschil binnen het projectgebied. Er zal namelijk op verschillende plaatsen een deel van de bodem afgegraven worden teneinde de bedrijfsblokken waterpas te kunnen plaatsen.

Deze ingreep zal vanaf Blok A unit 10 zijn maximale diepte bereiken van ca. 150 cm diep. Rekening houdende met de nood aan funderingen zal lokaal dus een bodemingreep noodzakelijk zijn van ca. 235 cm. Ter hoogte van Blok A unit 1 en unit 9 bereiken de ophogingen hun maximale diepte, eveneens ca. 150cm.

Er zijn geen geplande werken voor de zuidelijke punt van het projectgebied.

Rondom rond de nieuwbouw, aan de rand van het projectgebied, wordt wel een uitgebreide groenzone voorzien van 7201 m² als 10 m brede bufferzone. Deze zal voornamelijk bestaan uit aangeplante hoogstammige bomen.

Aansluitend op de molenveldweg zal op het projectgebied ook een verharde weg voorzien worden die tussen de verschillende blokken zal lopen. Voor deze KWS-verharding wordt een oppervlakte van 2710 m² voorzien. Tussen de verschillende blokken en deze weg zullen 60 autoparkings, 20 fietsparkings en 3 laad & los faciliteiten in grasdallen voorzien worden die in totaal zo'n 1017 m² zullen beslaan en waarbij een bodemingreep van ca. 50 cm noodzakelijk zal zijn.¹ Tussen de parkings zal eveneens een verharding voorzien worden in de vorm van waterdoorlatende klinkers (1258 m² tot ca. 65 cm diep).² Ten slotte zal op de noordwestelijke grens van het projectgebied een fietspad (177 m²) aangelegd worden dat de molenveldweg met de groenenweg verbindt.

2.6 Randvoorwaarden

Aangezien een groot deel van het projectgebied verhard en/of bebouwd is kan verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem pas gebeuren nadat het terrein is vrijgemaakt. Verder archeologisch onderzoek dient dus te gebeuren in uitgesteld traject.

2.7 Werkwijze

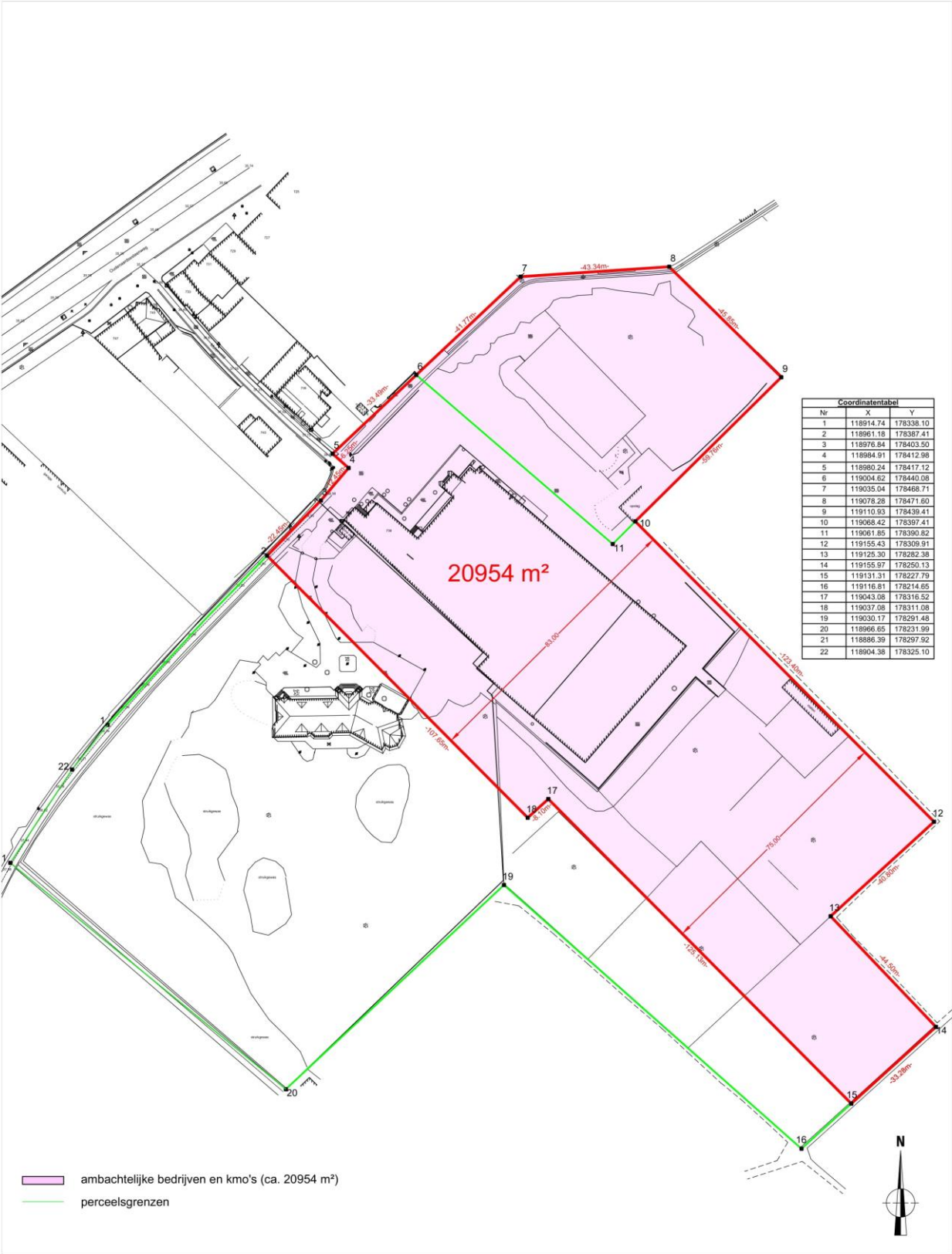
Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

¹ <https://www.febe.be/frontend/files/userfiles/files/Andere%20Publicaties/publication-techniques/Grasdallen.pdf>

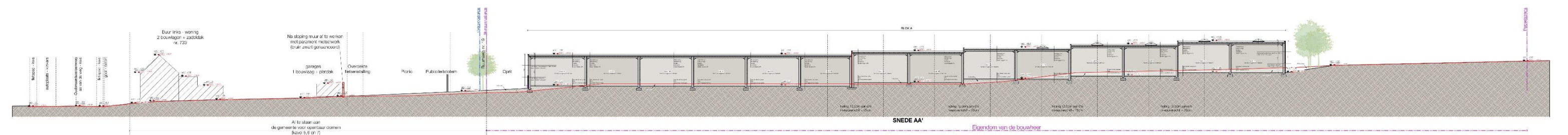
² https://www.ie-net.be/sites/default/files/Beeldens%20Anne_AB-Roads_waterdoorlatende%20verhardingen.pdf

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
 - Doorsnede bestaande toestand
 - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo(morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair geologische kaart
 - Bodemtypekaart
 - Potentiële bodemerosiekaart
 - Erosiegevoeligheidskaart
 - Bodemgebruiksbestand
 - Gewestplan
- Historische situering:
 - Kaart van Villaret, 1745-1748
 - Kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1840
 - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
 - Kaart van Popp, 1842-1879
 - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
 - Inventaris Onroerend Erfgoed

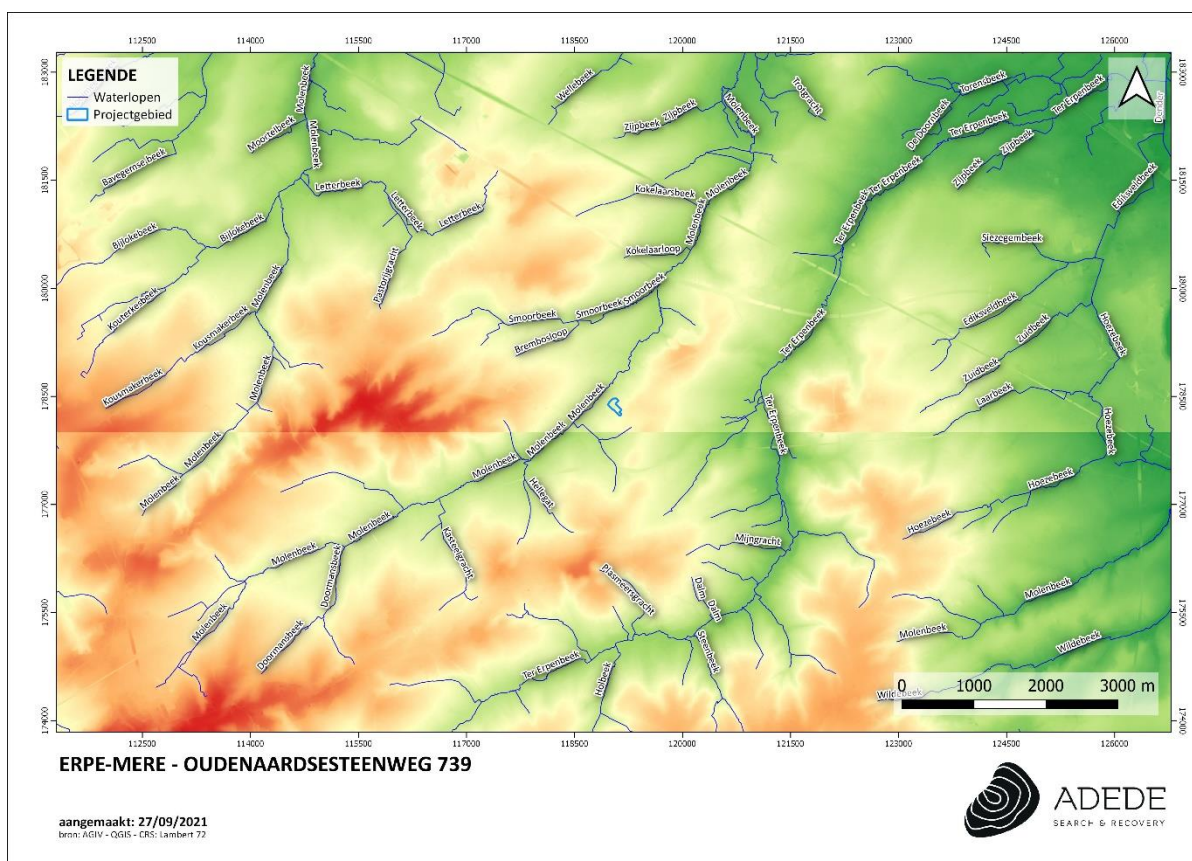
3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied maakt deel uit van het Beneden-Scheldebekken, nabij de grens met het Denderbekken ten zuidoosten. Het onderzoeksgebied bevindt zich net ten zuidoosten van de Molenbeek. Geomorfologisch bevindt het terrein zich langs de rand van de diep ingesneden vallei van de Molenbeek. De Molenbeek zelf is op het hoogtemodel zichtbaar als een insnijding. Het onderzoeksgebied bevindt zich in de noordwestelijke gradiëntzone van een noordoost-zuidwest gerichte heuvel. Het onderzoeksgebied is te situeren in een heuvellandschap tussen de Dender en de Schelde. Het interfluvium bestaat uit consequent (zuidwest-noordoost) gerichte tertiaire getuigenheuvels. Het gebied wordt verder gecompartmenteerd door talrijke insnijdingen van beken. Hierdoor zijn een reeks parallel gelegen getuigenheuvels te onderscheiden die van elkaar gescheiden zijn door beekvalleitjes volgens een westzuidwest-oostnoordoost-as.

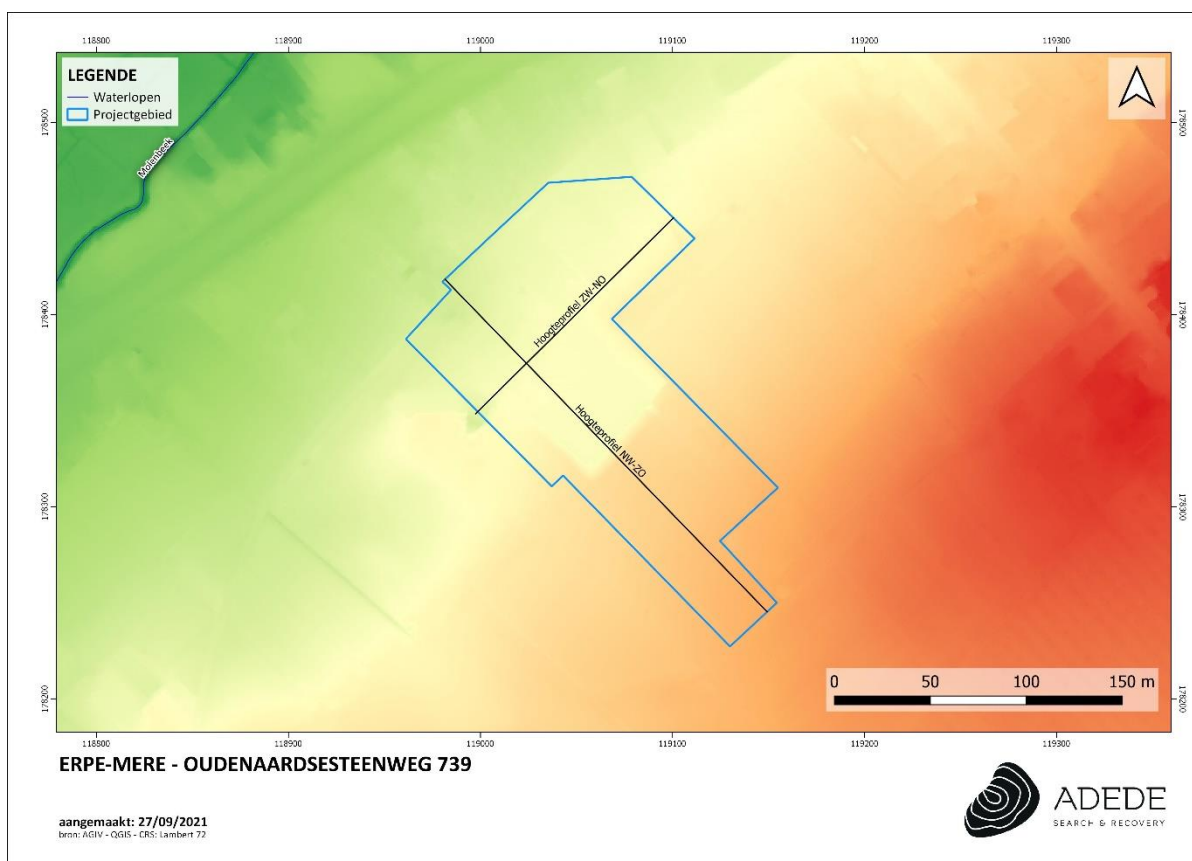
Het onderzoeksgebied bevindt zich ten zuidoosten van het historische centrum van Burst, ten noordoosten van het gehucht Dorent en ten zuidwesten van Bambrugge. Het terrein wordt omgeven door het Molenveld in het zuidwesten en de Oudenaardsesteenweg aan de andere zijden.

Het terrein omvat 14 percelen; behorende tot de stad Erpe-Mere 5de afdeling Bambrugge sectie B; 5e2, 5x, 5y, 6w, 38a2, 38l2, 36b, 38d, 38b2, 38d2, 43a, 39g, 39f, 41a. De volledige oppervlakte van de percelen binnen het projectgebied bedraagt 20954 m².

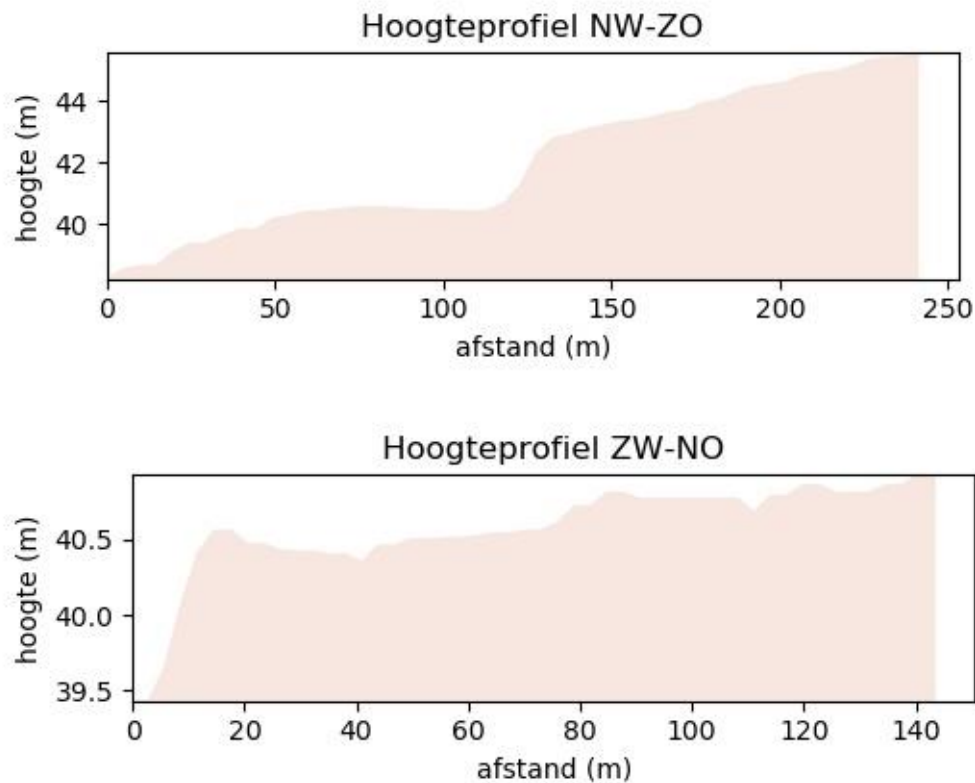

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

Op het DHMVII is duidelijk te zien dat het projectgebied gelegen is op de minimale hoogte van 39,5 m TAW en de maximale hoogte van 44 m TAW. Daarbij helt het projectgebied vrij hard af naar het noordwesten richting de Molenbeek.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

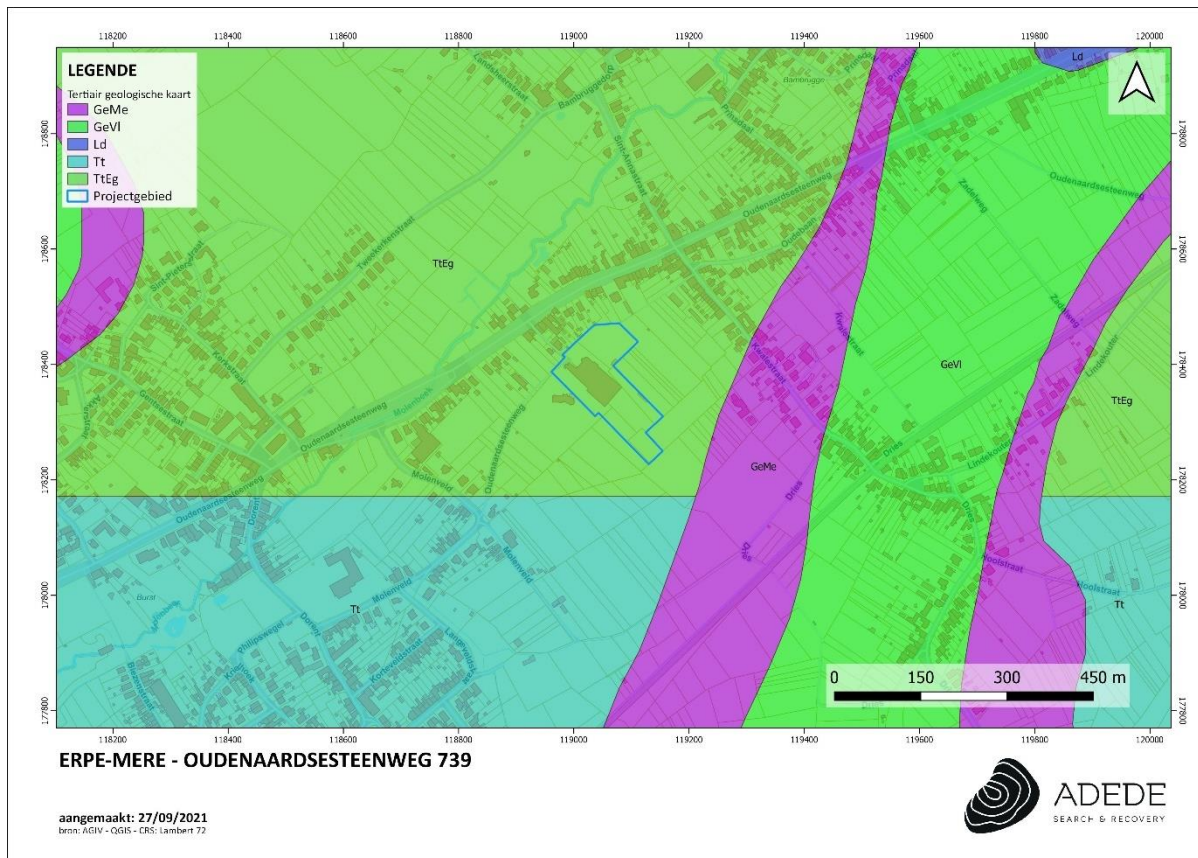

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer. Op deze kaart maakt het projectgebied deel uit van Formatie van Tielt, Lid van Egem. De formatie van Tielt heeft een maximale dikte van 50 meter en bestaat uit marien zeer fijn zand en silt, afgezet in de zee die België bedekte tijdens het Midden- tot Laat-Ypresiaan (Vroeg-Eoceen, rond 50 miljoen jaar geleden). Het lid van Egem betreft grijsgroen zeer fijn zand met kleilagen en zandsteenbanken die glauconiet- en glimmerhoudend zijn.

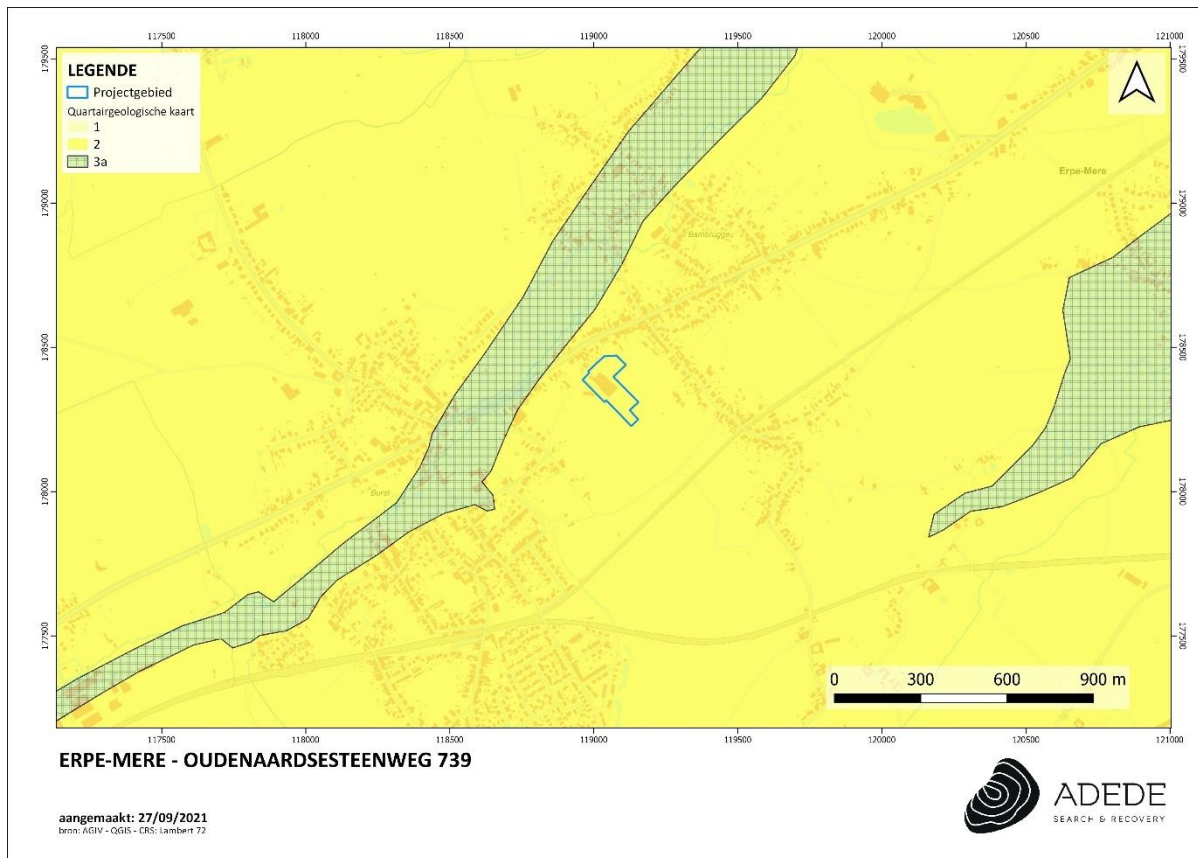

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Op de Quartair geologische kaart staat het projectgebied gekarteerd als type 2. Bij dit profieltype zijn er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. Dit profieltype is opgebouwd uit volgende lagen:

- Elpw: Dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holocene. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem.
- HQ: hellingsafzettingen van het Quartair

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

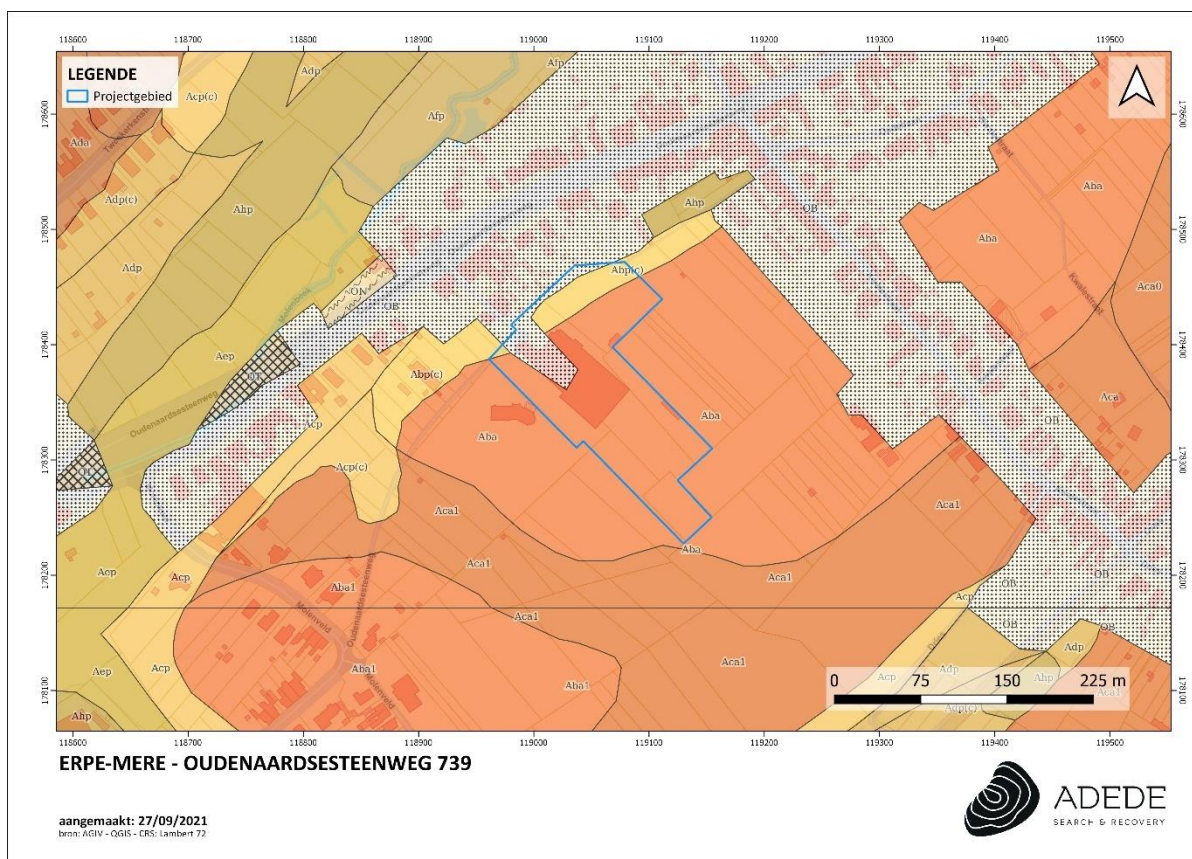
3.2.3.1 Bodemtypekaart

Op de bodemtype kaart staan verschillende delen van het projectgebied gekarteerd bij 3 verschillende bodemtypes.

- **Aba:** De serie Aba, ontwikkeld in het Pleistocene loessdek, vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor is een donkerbruin, homogeen humushoudend leem; bij Abao rust de Ap op een geelbruine overgangshorizont. De Bt is bruin zwaar leem (gemiddeld 20% klei) met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Bij Aba(b) profielen met gevlekte

textuur B vertoont deze horizont grijze strepen of gebleekte vlekken. Bij de substraatseries begint een steenachtig zand, klei- of klei-zandsubstraat op geringe of matige diepte. De bodems vertonen geen watergebrek en geen wateroverlast dank zij de gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen. Substraatseries zijn evenwel gevoeliger voor droogte, te meer daar ze dikwijls op hellingen met snelle oppervlakkige ontwatering liggen. Op sterk hellende terreinen dienen voorzorgsmaatregelen tegen de erosie genomen te worden.

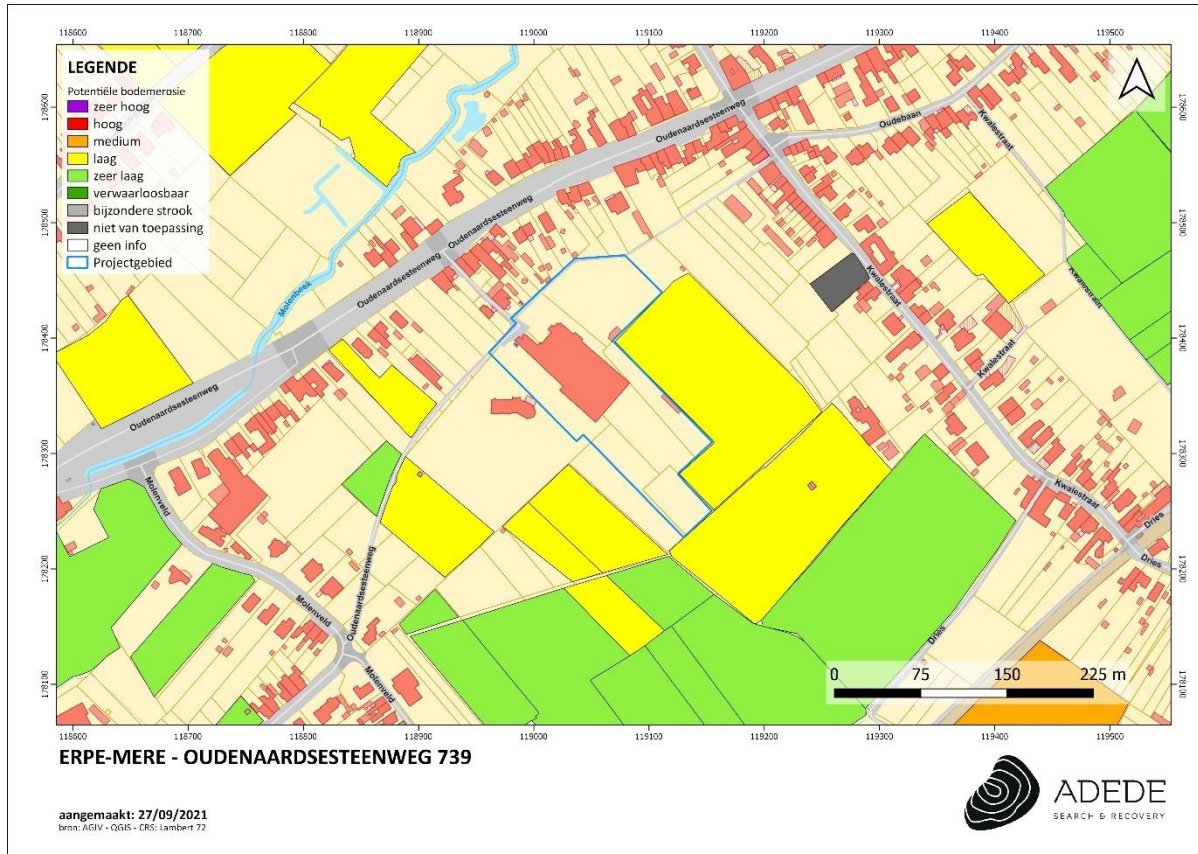
- Abp(c): Dit betreft droge leembodem zonder profiel. De Abp bodems komen voor in colluviale droge leemdepressies. Deze gronden bestaan uit leemmateriaal geërodeerd van de hoger liggende plateaugronden. De landbouwwaarde van de Abp gronden ligt één klasse lager dan die van de Aba gronden wegens het meestal geringe waterbergingsvermogen. Deze colluviale leemgronden zijn zeer geschikt voor graangewassen, maar iets minder voor suikerbieten.
- OB: Dit zijn kunstmatige gronden waarbij het originele bodemprofiel door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd is.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

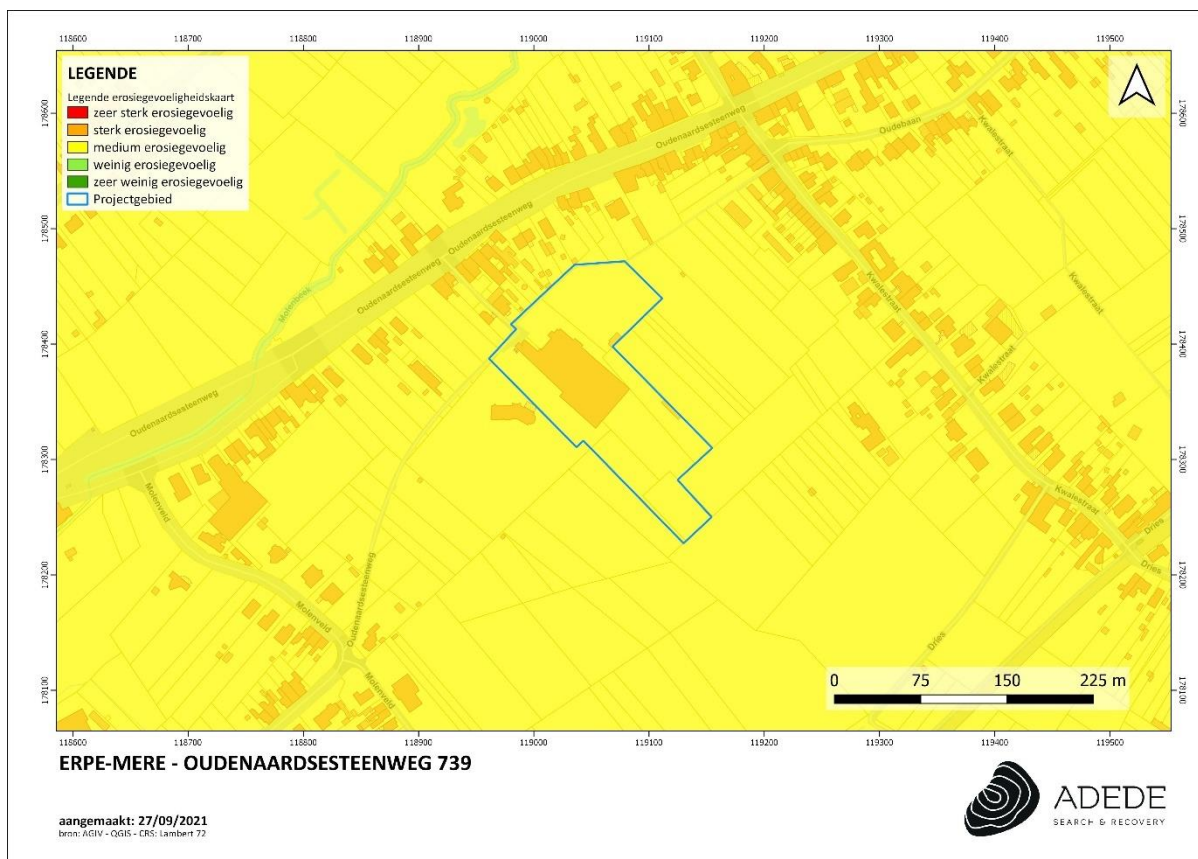
Op de potentiële bodemerosiekaart is te zien dat de percelen binnen het plangebied niet geïnventariseerd zijn. Het overgrote deel van de omliggende percelen zijn wel geïnventariseerd als “laag” of “zeer laag” waardoor het aannemelijk is dat deze erosiegesteldheid ook voor het projectgebied zal gelden.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

Op de erosiegevoeligheidskaart bevindt het projectgebied zich in medium erosiegevoelig gebied.

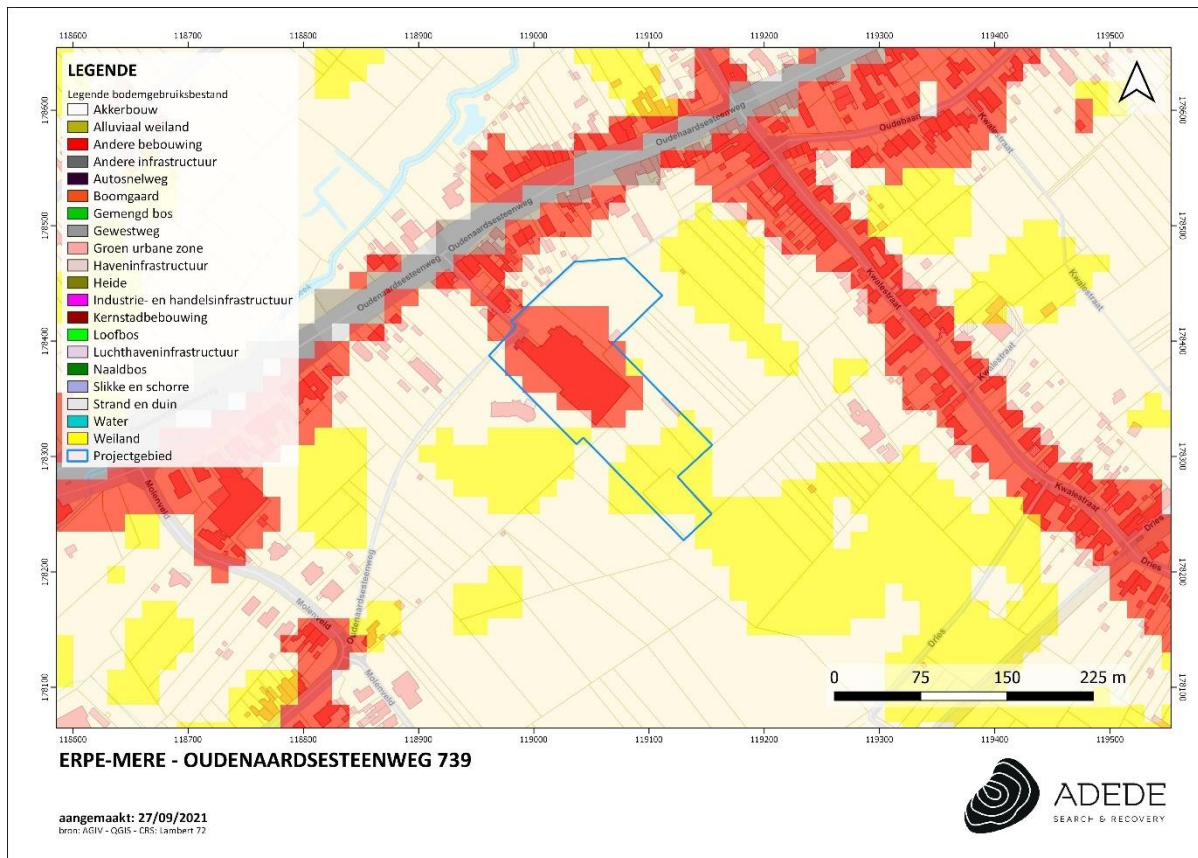

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

Om het landgebruik ter hoogte van het onderzoeksgebied na te gaan werd gebruikt gemaakt van het bodemgebruiksbestand, opname 2001. Hierop valt te zien dat het onderzoeksgebied als volgt gekarteerd staat:

- Akkerbouw (wit): Concreet betreft dit op een bodem die gebruikt wordt in rotatiesystemen waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland.
- Weiland (geel): Dit betreft een bodem bedekt met gras, die niet gelegen is in het overstromingsgebied van een rivier.
- Andere bebouwing (rood): Het betreft een gebied waarbij het grootste deel bedekt wordt door structuren. Dit kan gaan over gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem (tussen 30% en 80% is verhard).

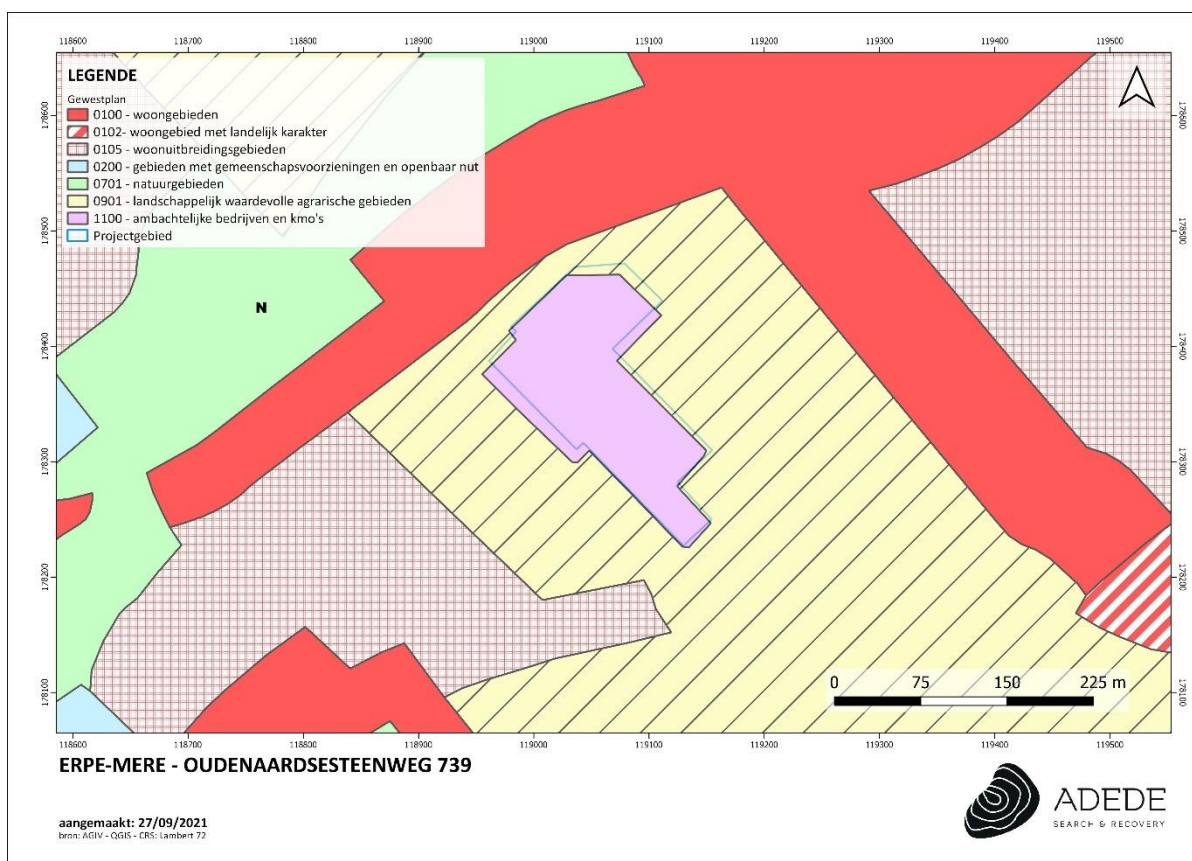

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Op het gewestplan staat het volledige projectgebied, op kleine geo-referentiefouten na, gekarteerd als:

- Gebieden voor ambachtelijke bedrijven en gebieden voor kleine en middelgrote ondernemingen (paars-rose): Dit is een annex van de Industriegebieden, waarbij de gebieden voor ambachtelijke bedrijven en de gebieden voor kleine en middelgrote ondernemingen bestemd zijn. Hier mogen ook kleine opslagplaatsen van goederen, gebruikte voertuigen en schroot, worden geplaatst, met uitzondering van afvalproducten van schadelijke aard.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Deze algemene historische situering is voornamelijk gebaseerd op de Gids voor Vlaanderen: toeristische en culturele gids voor alle steden en dorpen in Vlaanderen.³

Erpe-Mere bestaat sinds 1977 uit Erpe, Mere, Aaigem, Bambrugge, Burst, Erondegem, Ottergem en Vlekkem. De dichtsbijzijnde dorpskern tot het projectgebied is die van Bambrugge.

De eerste schriftelijke vermelding van Bambrugge als *Banbrugga* dateert uit 1117 (ban = heerlijk recht, brugga = brug). De gemeente wordt doorkruist door de Molenbeek, de weg Aalst-oudenaarde en de spoorweg Aalst-Burst.

Het kerkpatroon van de Sint-Maartenkerk kan op een band met de Gentse Sint-Baafsabdij wijzen, maar Bambrugge was 'één van 's graven propre dorpen' in het land van Aalst. De Vlaamse graaf was hier zelf heer. Samen met Burst, Zonnegem en Cottlem vormde het een vierschaar en vanaf 1644 een heerlijkheid. Jan-Frans Dierickx was de laatste heer. Tussen de kerk en de industriële maalderij stond vroeger een kasteel waarvan Geraard V van Ressegem in 1276 de oudst bekende eigenaar is. In 1571 werd het omschreven als 'huys van playsantien' van jonkheer Adriaan de Montoy. De kapel van Bambrugge was afhankelijk van de kerk van Burst. In 1117 verwierf de benedictinessen-abdij van Vorst het patronaat en ook de tienden kwamen in haar bezit. Bambrugge werd bestuurlijk in 1803 en kerkelijk in 1802 onafhankelijk en in 1977 werd het deel van Erpe-Mere.

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

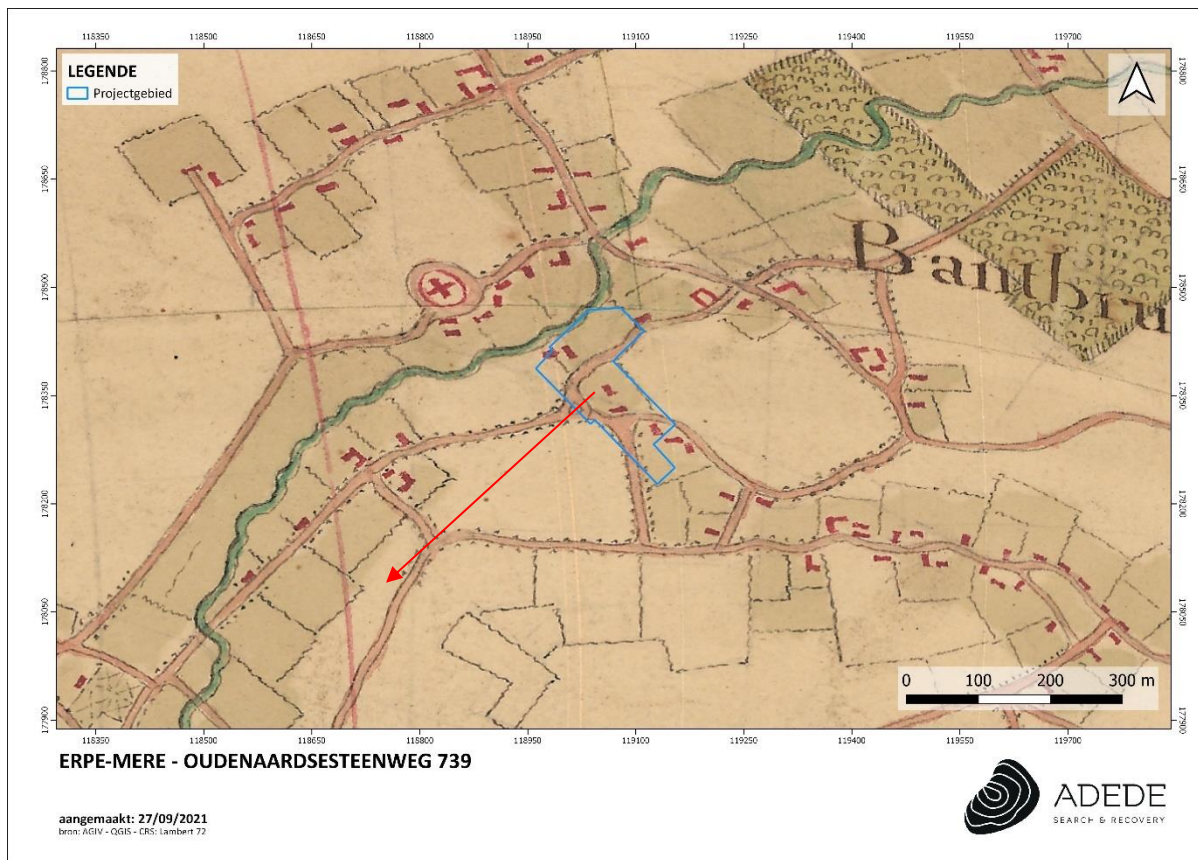
3.3.2.1 Kaart van Villaret (1745-1748)

De kaart van de Franse ingenieurs-geografen, ook wel Villaret-kaart genoemd, bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden.⁴

Op de kaart van Villaret is door een foutieve projectie moeilijk uit te maken waar het projectgebied zich huist bevindt. Op basis van deze kaart is er dus weinig te zeggen over de staat van het projectgebied in de 18^e eeuw. Op de kaart is met een rode pijl de mogelijke juiste positie – tussen de dorpskernen van Burst en Bambrugge – weergegeven.

³ Omer Vandeputte and Filip Devos, Gids voor Vlaanderen: toeristische en culturele gids voor alle steden en dorpen in Vlaanderen (Lannoo Uitgeverij, 2007).

⁴ <https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo>

Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret

3.3.2.2 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia werden de Oostenrijkse Nederlanden gedurende de periode 1771-1778 uitgebreid in kaart gebracht. De eerste plannen voor dit project dateren al van 1751, maar het zou nog tot 1770 duren vooraleer de Keizerin haar fiat gaf aan het project. Het was Joseph-Jean-Francois, graaf de Ferraris (1726-1814) die de leiding van het project in handen kreeg. De Ferraris was een gerenommeerd generaal uit het Oostenrijkse leger, die in Wenen Cartografie studeerde en reeds op jonge leeftijd actief werd in het leger. De 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende teksten. De kaart werd in drievoud gemaakt en het exemplaar dat bedoeld was voor de landvoogd Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Nederlandse Rijksarchief te Den Haag en het Kriegsarchiv te Wenen. De Ferrariskaart had tot doel een militaire kaart te zijn, waarbij de details niet de voornaamste zorg waren, maar eerder de

algemene aanduiding van hagen, grachten, rivieren en gebouwstructuren. Daarbij was het van belang dat het gebruik van de kaart zo voor de hand liggend mogelijk was. Daarbij werd overigens geen legende opgesteld, daar alle kaartelementen geacht werden duidelijk te zijn. Pas later werden legenda aan de kaarten toegevoegd.

Op de Ferrariskaart uit 1777 valt het projectgebied volledig samen met agrarisch gebied en kent geen bebouwing. Ten noorden van het projectgebied loopt de oudenaardsesteenweg al op zijn huidig tracé. Nog iets meer noordelijker loopt de Molenbeek. Als we de oudenaardsesteenweg in westelijke richting volgen komen we in de dorpskern van Burst met de Sint-Martinus kerk en de bijbehorende pastorie. In de zuidoostelijke punt van het projectgebied lijkt een voetweg te lopen die de Kwalestraat met een windmolen verbindt.

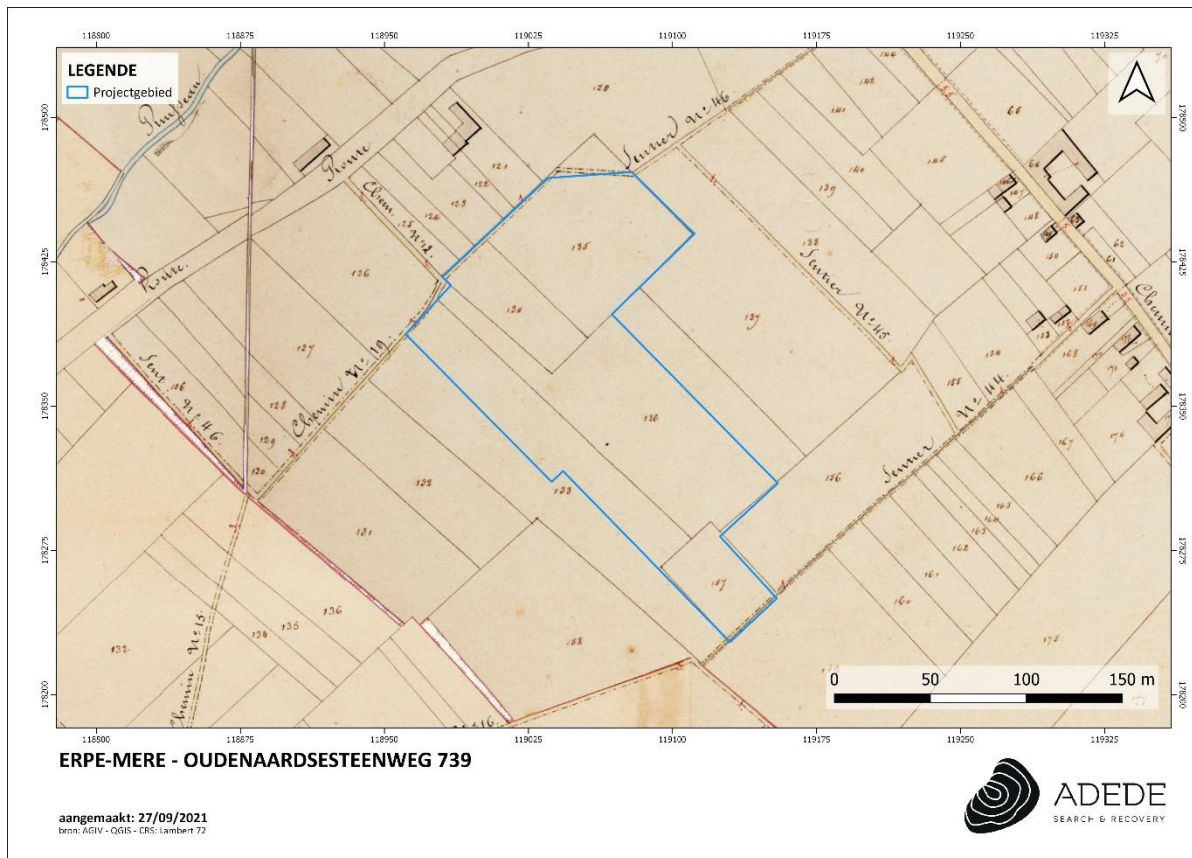

Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

3.3.2.3 *Atlas der Buurtwegen (1840)*

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering van de wet van 10 april 1841 met als doel ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Er werd dus een inventarisatie gemaakt van alle 'openbare' wegen en 'private' wegen met openbare erfdienstbaarheid. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). In de periode 1843-1845 werd per toenmalige gemeente een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen. Een atlas is samengesteld uit overzichtsplannen, detailplannen en tabellen. Overzichtsplannen zijn één of meerdere plannen van de betreffende atlasgemeente met aanduiding van de omtrekken van deelgebieden, die genummerd zijn; de nummering van de deelgebieden verwijst naar het nummer van het detailplan; de schaal waarin de overzichtsplannen zijn opgemaakt is meestal 1/10.000. Detailplannen zijn meestal opgemaakt op kaartschaal 1/2.500; in enkele gevallen zijn ze opgemaakt op een andere schaal, bijvoorbeeld in stedelijke centra en buitengebieden. De tabellen die in de atlassen zijn opgenomen bevatten de wegkarakteristieken, het nummer van de buurtweg, de lengte, de oppervlakte, tabellen van de eigenaars van de aangelande percelen en tabellen van grondinneming.

Op de Atlas der Buurtwegen uit 1840 is al grotendeels sprake van de hedendaagse situatie. Het projectgebied komt min of meer overeen met de perceelnummers 135, 134, 136, 157 en een deel van 133. Het projectgebied wordt verbonden met de oudenaardsesteenweg door 'chemin nr. 12' of de hedendaagse molenveldweg. De voetweg in de zuidoostelijke punt van het projectgebied loopt nu niet door maar vlak aan het projectgebied. Het gehele projectgebied kent nog steeds geen bebouwing en wordt waarschijnlijk gebruikt als akker – en weideland.

Figuur 13. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

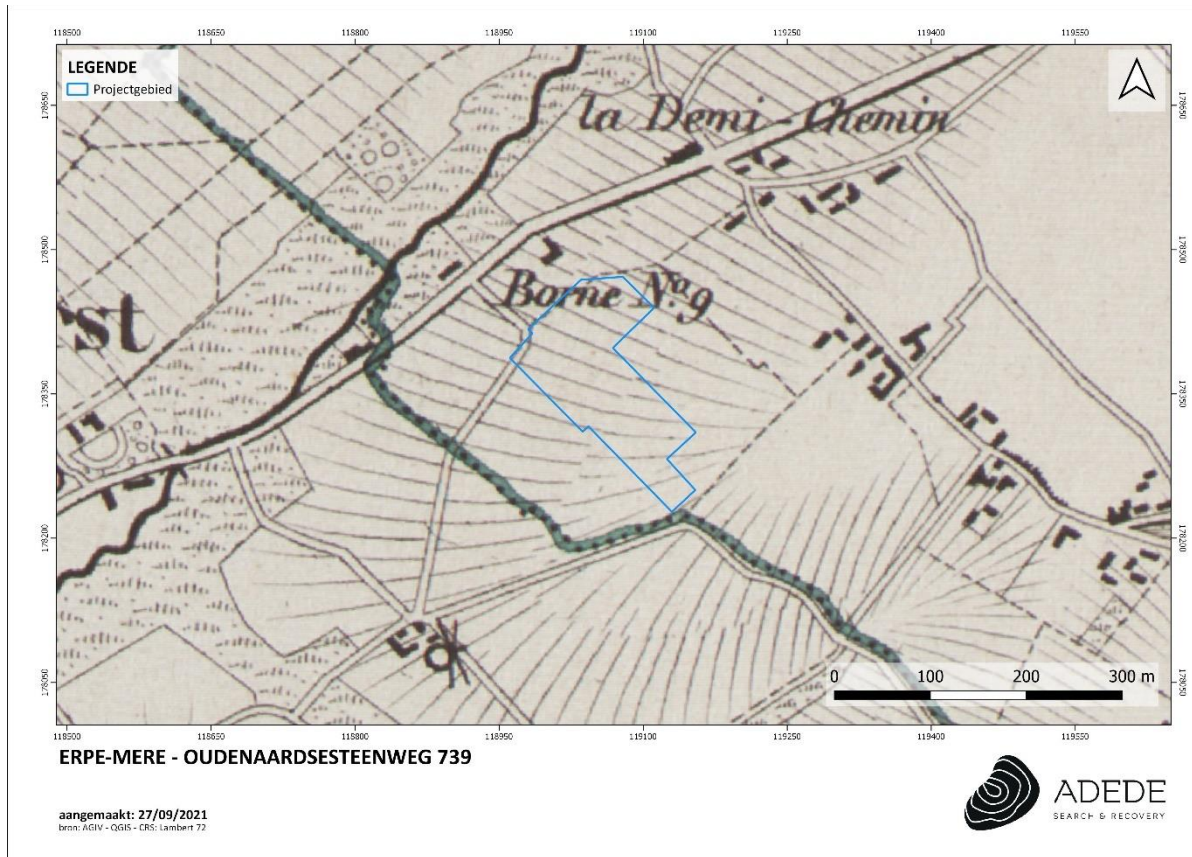
3.3.2.4 Topografische kaart van Vandermaelen (1846–1854)

Philip Vandermaelen (1795-1869) was een autodidact cartograaf die vanwege zijn eerdere verwezenlijkingen op vlak van cartografie vanaf 1831 nauw samenwerkte met de overheid. Kort na de Belgische onafhankelijkheid richtte hij het 'Etablissement Géographique' op, een instituut dat tot 1880 zou bestaan en naast een uitgeverij van kaarten en geografische werken, ook een museum en opleidingscentrum voor cartografen was.⁵ Aanvankelijk was zijn opdracht het karteren van de grenzen op basis waarvan de onderhandelingen gevoerd werden tussen België en Holland. Hij maakte van zijn bevoorrechte positie bij de overheid gebruik om de hand te leggen op de handgeschreven plannen van de gemeentelijke kadasters en verwierf ook de bestaande triangulaties. Daar hij kon beschikken over een schare goed opgeleide topografen, die hij overal ten lande uitstuurde om opmetingen te gaan doen, beschikte hij al snel over alle informatie om een nieuwe topografische kaart van het jonge België

⁵ L. Wellens-De Donder, *Philippe Vandermaelen, 1795-1869* (Brussel, 1969).

te maken. Een eerste kaart op schaal 1:80.000 in 25 folio's werd voltooid in 1853, terwijl de 250 folio's van de kaart op schaal 1:20.000 verschenen tussen 1846 en 1854.⁶

Op de kaart van Vandermaelen is te zien dat bovenstaande situatie ongewijzigd is.

Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

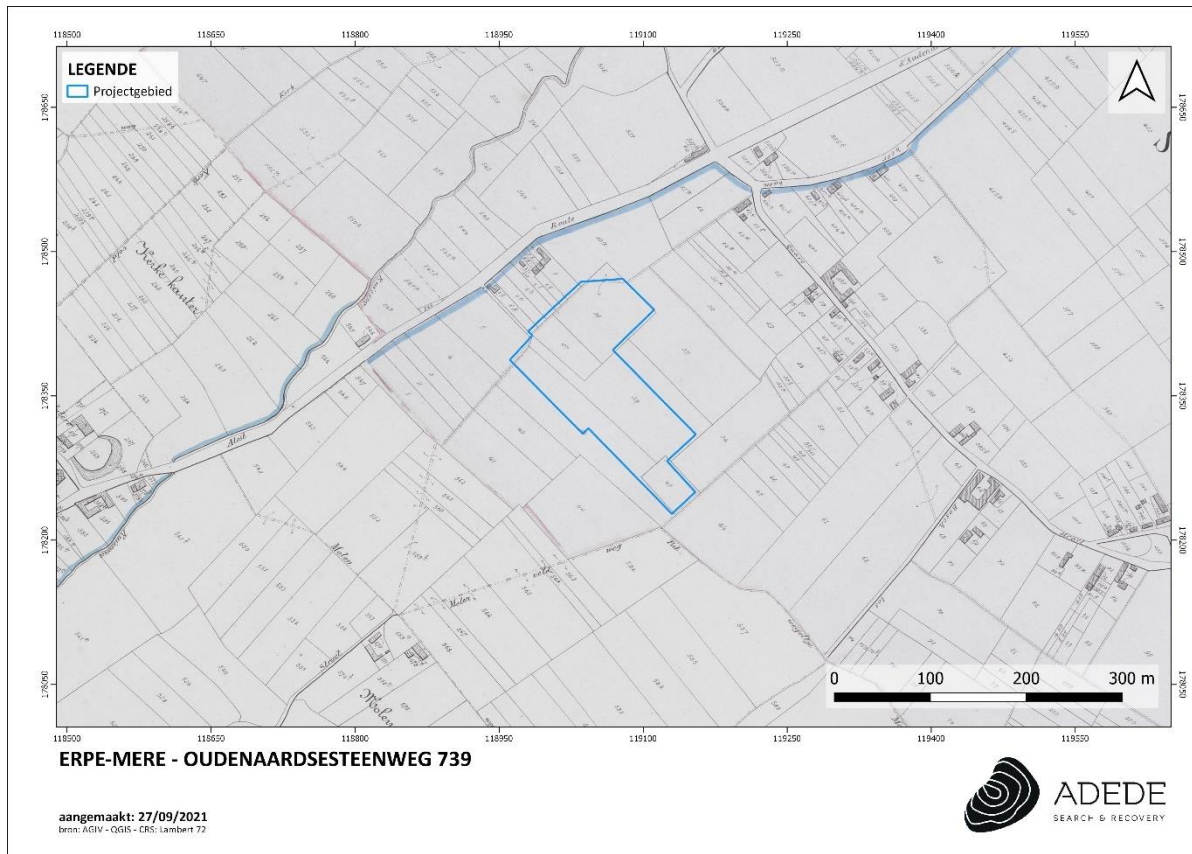
3.3.2.5 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De Popp-kaarten zijn een verzameling kadasterkaarten die in de 19de eeuw werden uitgegeven door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). In 1827 werd Popp benoemd tot controleur van het kadaster in Brugge. Na de Belgische onafhankelijkheid kreeg Popp, in navolging van Philip Vandermaelen, de goedkeuring van de overheid om de Belgische kadasterplannen in de handel te brengen. De kadasterkaarten van Popp zijn dus in feite een gecommmercialiseerde versie van het toenmalige kadaster van België en bevatten zodoende veel gegevens over perceelsindeling. Bijkomende informatie bij de kaarten werd uitgegeven in bijgaande leggers. Popp overleed voor hij zijn volledige kadastrale atlas kon afwerken. Zijn weduwe vervulde nog de

⁶ C. Lemoine-Isabeau, *La carte de Belgique et l'institut Cartographique Militaire (Dépôt de la Guerre), 1830-1914* (Brussel, 1988).

plannen voor de provincie Luik, maar voor sommige gebieden beschikken we niet over een kadastrale kaart van Popp.⁷

De inplanting van de wegen en de perceelindeling op de Popp-kaart uit 1842-1879 komen bijna volledig overeen met de Atlas der Buurtwegen. Het projectgebied valt nu binnen de percelen 36, 37, 38, 43 en deels met perceelnummer 39. Het projectgebied kent nog steeds geen bebouwing.

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.3 Luchtfoto's

3.3.3.1 Luchtfoto 1971

Op de luchtfoto van 1971 is in het noordwesten van het projectgebied bebouwing op te merken. Door de lage resolutie van de foto is echter niet op te maken met welk soort bebouwing we te maken

⁷ Vrielinck, Grootse plannen. De kadastrale Atlas van België van P.C. Popp: genese en datering (1840-1880) (Amsterdam, 2018).

hebben. Met een voorzichtige gok kunnen we stellen dat het gaat om een hangaar en mogelijks enkel serres.

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

3.3.3.2 Luchtfoto 1979-1990

Op deze luchtfoto is er op het projectgebied heel wat bebouwing bij gekomen. Ook langs de noordelijke gevels is er een grote verharde parking aangelegd geweest. Gezien de kenmerkende witte dakramen kunnen we stellen dat het gaat om de huidige bebouwing dat tot op vandaag nog steeds aanwezig is. Deze bebouwing bestaat uit een kantoorgebouw, winkelruimte en een aanpalend magazijn. In het noordoosten van het projectgebied lijkt een tennisplein aangelegd te zijn. Een westelijk deel van het projectgebied valt samen met de oprit van een villa dat net buiten het projectgebied valt. De rest van het projectgebied is braakliggend of in gebruik als akker – en/of weideland.

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.

3.3.3.1 Luchtfoto 2000-2003

Op deze luchtfoto is bovenstaande situatie zo goed als ongewijzigd. Er is tussen de alleenstaande villa en de grote bebouwing op het projectgebied wel een groenzone met bomen als buffer aangeplant geweest.

Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000-2003.

3.3.3.1 Meest recente luchtfoto

Op de meest recente luchtfoto is bovenstaande situatie ongewijzigd.

Figuur 19. Situering van het projectgebied op de meest recente luchtfoto.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving

- Voor de aanvraag van een verkavelingsvergunning van een projectgebied op het molenveld te Burst, werd door All-Archeo een bureaustudie uitgevoerd. Zij concludeerden dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Verder onderzoek in de vorm van landschappelijk booronderzoek werd aangeraden. Dit onderzoek is tot op heden niet uitgevoerd.⁸
- Voor een projectgebied gelegen aan het centrum van Burst, werd door SOLVA een bureauonderzoek uitgevoerd. Zij concludeerden dat binnen het gabarit van de geplande werken de kans groot is op het aantreffen van archeologische sporen. Verder onderzoek werd

⁸ Jordi Bruggeman & Vincent Smet, *Archeologienota Molenveld te Erpe-Mere (Temse, 2017)*

dan ook aangeraden in de vorm van een bodemingreep (proefputten). Dit onderzoek is tot op heden niet uitgevoerd.⁹

- Studiebureau Archeologie voerde aan de Prinsdaal te Bambrugge een bureauonderzoek uit in het kader van een verkavelingsaanvraag. Hierbij werd geconcludeerd dat het terrein beschikt over een mogelijk archeologisch potentieel voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen in de vorm van artefactenvindplaatsen uit de steentijd (jager-verzamelaars) en grondsporensites uit alle periodes vanaf het neolithicum tot en met WOII. Verder archeologisch vervolgonderzoek diende dan ook plaats te vinden in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek. Tot op heden is dit onderzoek in uitgevoerd.¹⁰
- Voor de aanleg van een nieuw cultuurhuis en omgevingswerken op de Steenberg te Bambrugge, werd door SOLVA een bureauonderzoek uitgevoerd. Zij concludeerden dat het wetenschappelijk kennispotentieel van deze 'restgronden' nagenoeg onbestaande is. In dit licht is geen verder archeologisch (voor)onderzoek aangewezen.¹¹

3.4.2 CAI Indicatoren

Binnen de grenzen van het projectgebied zelf werd tot op heden geen archeologische vaststellingen gedaan. In de nabije omgeving werden in het verleden wel enkele archeologische sites aangetroffen en onderzocht. Hieronder volgt een opsomming van de vondsten die het dichtst bij het projectgebied gelegen zijn.

Verschillende vondsten uit de steentijd werden aangetroffen in of aan de rand van de vallei van de Molenbeek. Op de Lindekouter (Mere 203, CAI ID 155367) is een fragment van een marebladspits gevonden uit het mesolithicum, naast een aantal andere losse vondsten die slechts algemeen in de steentijd kunnen gedateerd worden. Het gaat om twee afslagen, twee geretoucheerde afslagen en drie andere vuurstenen artefacten. Ook andere locaties op de Lindekouter leverden lithisch materiaal op uit de steentijd. Bij een eerste locatie (Mere 193, CAI ID 155361) gaat het om een afslag en een ander vuurstenen artefact. Bij een tweede locatie (Mere 147, CAI ID 155345) gaat het om twee fragmenten van gepolijste bijlen en drie andere vuurstenen artefacten. Verder ten noorden werd nabij de Oudenaardsesteenweg (Mere 150, CAI ID 155347) een klein fragment van een gepolijste bijl, een geretoucheerde afslag en vijf andere artefacten uit de steentijd aangetroffen. Op een andere locatie nabij de Oudenaardsesteenweg (Mere 189, CAI ID 155358) is een vondstenconcentratie van lithisch materiaal gevonden, die bestaat uit een deel van een kling en 15 andere vuurstenen artefacten. Ten zuidoosten van het onderzoeksgebied, te Bambrugge 1 (CAI ID 30769), is een gepolijste bijl uit de

⁹ Arne Verbrugge, *archeologienota Burst-centrum te Burst (Erpe-Mere, 2016)*

¹⁰ Annelies De Raymaecker & Lent Van Bremp, *Archeologienota Prinsendaal te Erpe-Mere (Tienen, 2020)*

¹¹ Arne Verbrugge, *Archeologienota Cultuurhuis te Erpe-Mere (Erpe-mere, 2016)*

steentijd aangetroffen. Ten zuidoosten, op het Molenveld (CAI ID 30767), zijn nog twee gepolijste bijlen uit het neolithicum gevonden. Ten oosten, op de Visser (Mere 188, CAI ID 155357), is een asymmetrische dwarspijl uit het midden-neolithicum aangetroffen. Naast een vondstenconcentratie toe te schrijven aan de steentijd bestaande uit een kleine kern, een geretoucheerde afslag, een afslag, fragmenten van een gepolijste bijl en tien andere vuurstenen artefacten.

Ten westen van het onderzoeksgebied, op de locatie Heerbaan I (CAI ID 151610), zijn een aantal waterputten uit de 2de en de 1ste eeuw gevonden, samen met beenresten, aardewerk, ijzeren voorwerpen en organisch materiaal. Op de Lindekouter (Mere 14, CAI ID 155345) is vermoedelijk Romeins aardewerk gevonden. Ook op de hoger vermelde locatie Oudenaardsesteenweg (Mere 189, CAI ID 155358) is een (mogelijk Romeinse) scherp aardewerk aangetroffen.

Ten westen van het onderzoeksterrein bevindt zich de Sint-Martinuskerk van Burst (CAI ID 156003). De huidige kerk dateert uit 1852-1855. De oudste vermelding van de kerk gaat terug tot 1117.

Waarschijnlijk heeft ze nog voorlopers die teruggaan tot de 6de of de 7de eeuw. De Sint-Martinuskerk van Bambrugge (CAI ID 156001) is gelijkaardig in dit opzicht. De huidige kerk dateert uit 1853-1874. Hoogstwaarschijnlijk heeft ze ook (vroeg)middeleeuwse voorgangers. Kerken met Sint-Martinus als heilige hebben namelijk vaak een oorsprong in de 6de - 7de eeuw. Ten noordoosten kan het verdwenen kasteel Bambrugge (CAI ID 156000) gelokaliseerd worden. De oudste vermelding van de zeevesting gaat terug tot 1276.

Aan de hand van de besproken gekende archeologische vindplaatsen mag geconcludeerd worden dat het projectgebied binnen een zone ligt met een hoog archeologisch potentieel. In totaal zijn er een twintigtal plaatsen rondom het projectgebied binnen een radius van 1,5km gekend waar steentijdvondsten zijn vastgesteld. De meerderheid ligt ten zuiden van de Molenbeek op de rand van de vallei van de Ter Erpenbeek. T.o.v. het projectgebied is dat net aan de andere kant van de heuvelrug die de vallei van de Molenbeek en de vallei van de Ter Erpenbeek scheidt. Voor de Romeinse periode zijn er ca. vijftien vindplaatsen gekend waarvan de landschappelijke ligging grotendeels overeenkomt met de plaatsen waar de steentijd attestaties zijn vastgesteld. De middeleeuwse periode in de omgeving is met een drietal belangrijke locaties vlakbij het projectgebied ook vertegenwoordigd. De aard van deze CAI's wijzen dus ook zeker op menselijke activiteit in de omgeving van het projectgebied tijdens de middeleeuwen.

Het overgrote deel van de archeologische vaststellingen is echter bepaald aan de hand van veldkarteringen. Deze techniek kan een beeld weergeven over wat mogelijk in de ondergrond van het projectgebied aanwezig is maar biedt geen uitsluitel over de aard, uitgestrektheid, bewaringstoestand of de chronologische complexiteit van de site.

In de tabel hieronder wordt een niet-exhaustieve lijst weergegeven van de CAI-locaties in de buurt van het projectgebied.

CAI-melding	Locatie	Datering	Beschrijving
156000¹² Historische studie	400m N	Late middeleeuwen	Omwalde kasteelsite; Kasteel zou in de 16de eeuw omgebouwd zijn tot 'hof de playsancie'. Op de kaart van Horenbault wordt een rechthoekige omwalde site afgebeeld met toren. De oudste vermelding gaat terug tot 1276
156001¹³ Historische studie	450m N	Vroege middeleeuwen	Sint-Martinus kerk Bambrugge; De huidige kerk stamt uit de 19de eeuw, maar heeft hoogstwaarschijnlijk (vroeg)middeleeuwse voorgangers. Kerken met Sint-Martinus als heilige verwijzen vaak naar een oorsprong in de 6de-7de eeuw.
156003¹⁴ Historische studie	500m W	Vroege middeleeuwen	Sint-Martinuskerk Burst; Waarschijnlijk heeft huidige kerk middeleeuwse voorlopers. Kerken met Sint-Martinus als heilige verwijzen vaak naar een oorsprong in de 6de-7de eeuw. Oudste vermelding van de kerk dateert uit 1117. Huidige kerk dateert uit de 19de eeuw.
30769¹⁵ Toevalsvondsten	600m ZO	Steentijd	Litisch materiaal: ovaalvormig, hardstenen werktuig met een diepbruine patina en twee gefacetteerde boorden (mogelijk gepolijste bijl).
30767¹⁶ Toevalsvondsten	700m Z	Steentijd	Lithisch materiaal: twee gepolijste bijlen die bij de vinder worden bewaard (R.Beerens)
151610¹⁷ Archeologische opgravingen	1,2km W	Midden-romeinse tijd	- Waterput A (2de eeuw): oorspronkelijk 13 à 14m diep geweest, nog 2m bewaard; vierkante put opgebouwd uit houten planken. Er werden slechts twee beenderresten gerecupereerd.

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Kasteel Bambrugge [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/156000> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sint-Martinuskerk Bambrugge [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/156001> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sint-Martinuskerk Burst [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/156003> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Bambrugge 1 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/30769> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Molenveld [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/30767> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

¹⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Heerbaan I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/151610> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

			- Waterput B (2de helft 2de eeuw): oorspronkelijk 13à 14m diep, nog 8m bewaard, opgebouwd uit houten planken. In de constructiekuil werd gevonden: terra sigillate, geglazuurd aardewerk, terra nigra, gewoon aardewerk. In de put zelf werd gevonden: terra sigillata, zeepwaar, pompejaans rood, gewoon aardewerk, ijzeren voorwerpen, organisch materiaal - Waterput C (2de helft 1ste eeuw): opgebouwd uit houten planken. - Waterput D (2de eeuw): ca. 14m diep, waarvan 3m bewaard; vierkante houtconstructie met zware hoekpalen. Vondstenmateriaal in de put: terra nigra, stenen kubus en organische resten (veel insectenresten)
155357¹⁸ Archeologische veldkartering	1,2km O	Steentijd Middenneolithicum ?	Kleine kern, geretoucheerde afslag, afslag, fragment van gepolijste bijl, 10 andere vuurstenen artefacten Asymmetrische dwarspijl (middenneolithicum – middenbronstijd) Aardewerk: 2 scherven reducerend gebakken aardewerk
155367¹⁹ Archeologische veldkartering	1,2km O	Steentijd	Fragment van marebladspits, 2 afslagen, 2 geretoucheerde afslagen en 3 andere vuurstenen artefacten.

¹⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Visser (Mere 188) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155357> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

¹⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Lindekouter (Mere 203) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155367> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

155361²⁰ Archeologische veldkartering	1,3km O	Steentijd	Afslag en 1 ander vuurstenen artefact
		Onbepaald	2 scherven reducerend gebakken aardewerk
155350²¹ Archeologische veldkartering	1,4km O	Steentijd	Lithisch materiaal: 7 ongeretoucheerde afslagen
		Romeinse tijd	fragment van dolium, fragment van mortarium, enkele wandscherven gereduceerd gebakken aardewerk, enkele scherven oxiderend gebakken aardewerk, scherf met witte kleur, scherf van tegula
		Onbepaald	Dun metalen plaatje
155351²² Archeologische veldkartering	1,4km O	Steentijd	Kleine kern en 2 andere vuurstenen artefacten
		Romeinse tijd (1 ^e eeuw – 3 ^e eeuw)	5 scherven terra sigillata, 2 scherven gevernist aardewerk, 4 scherven zeepwaar, 20-tal scherven kruikwaar, enkele scherven van mortaria, enkele scherven van dolia, scherven oxiderend gebakken aardewerk, 53 scherven reducerend gebakken aardewerk, 10-tallen fragmenten van tegulae en imbrices, klein fragment glas
155352²³ Archeologische veldkartering	1,4km O	Steentijd	ge vleugelde pijlpunt (middenneolithicum – middenbronstijd), 5 andere vuurstenen artefacten
		Romeinse tijd	3 scherven reducerend gebakken aardewerk, 8 scherven oxiderend gebakken aardewerk

²⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Lindekouter (Mere 193) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155361> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

²¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Visser (Mere 155) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155350> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

²² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Beekstraat (Mere 156) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155351> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

²³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Beekstraat (Mere 158) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155352> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

155353²⁴ Archeologische veldkartering	1,5km O	Steentijd	1 afslag en 1 dwarspijl
		Romeinse tijd	enkele scherven oxiderend en reducerend gebakken aardewerk
155343²⁵ Archeologische veldkartering	1,5km O	Steentijd	1 afslag
		Romeinse tijd	2 wandscherven in handgevormd aardewerk
		Post-Romeins	2 wandscherven in grijs gedraaid aardewerk
155345²⁶ Archeologische veldkartering	1,5km NO	Steentijd	2 fragmenten van gepolijste bijlen, 3 andere vuurstenen artefacten
		Onbepaald	scherf in reducerend gebakken aardewerk; mogelijk eventueel doliafragment
155358²⁷ Archeologische veldkartering	1,5km NO	Steentijd	Deel van een kling en 15 andere vuurstenen artefacten
		Romeinse tijd	1 scherv (handgevormd?) oxiderend gebakken aardewerk
31947²⁸ Archeologische veldkartering	1,6km O	Steentijd	kleine concentratie artefacten o.a. pijlpunt, kling, schrabber, gepolijste afslag
155347²⁹ Archeologische veldkartering	1,6km NO	Steentijd	klein fragment van gepolijste bijl, geretoucheerde afslag, 5 andere vuurstenen artefacten
		Onbepaald	3 scherven reducerend gebakken aardewerk, 1 scherv in oxiderend gebakken aardewerk

²⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Beekstraat (Mere 179) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155353> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

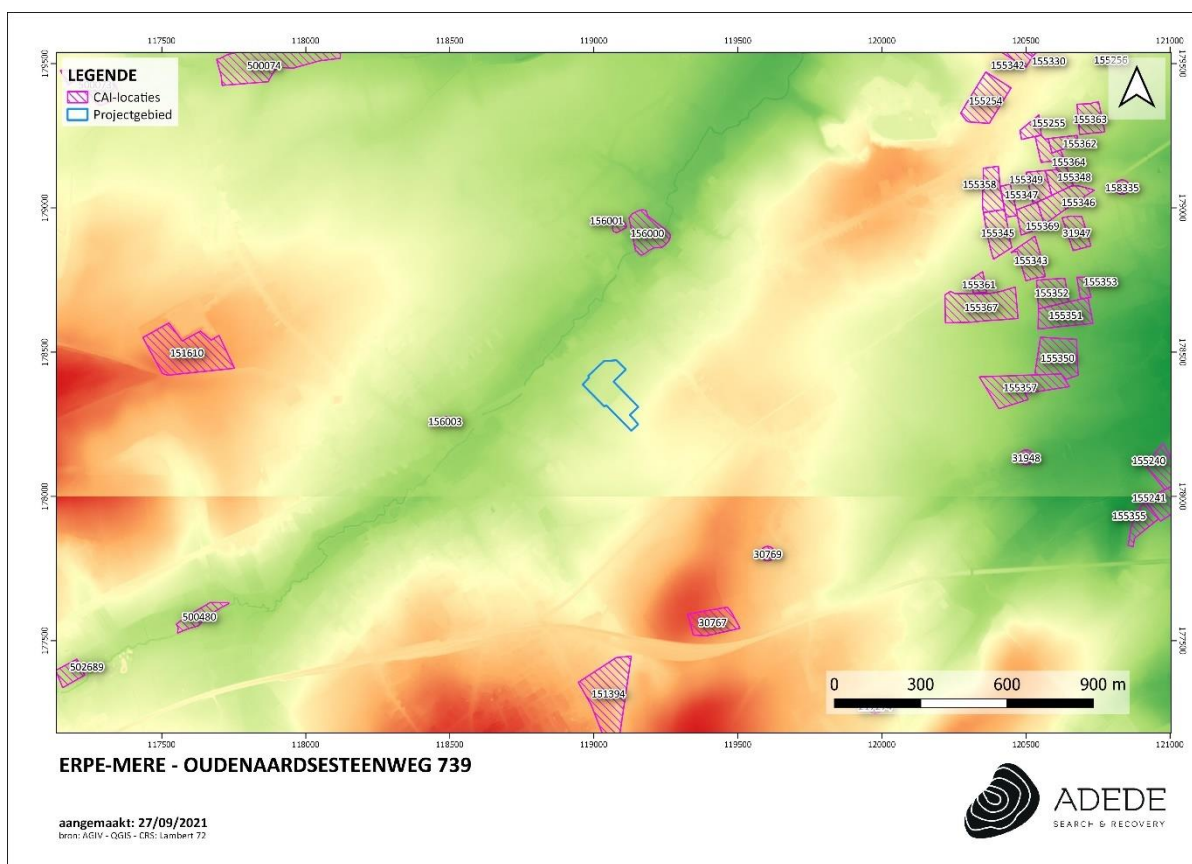
²⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Beekstraat (Mere 144) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155343> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

²⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Lindekouter (Mere 147) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155345> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

²⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Oudenaardsesteenweg (Mere 189) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155358> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

²⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Steenveld (mere210) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/31947> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

²⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Oudenaardsesteenweg (Mere 150) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155347> (Geraadpleegd op 28-09-2021)

Figuur 20. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

4 Besluit

In het kader van de aanvraag tot een omgevingsvergunning voor bouw van een nieuwe KMO-zone in Erpe-Mere, werd door ADEDE bv een bureaustudie uitgevoerd in het kader van het opstellen van een archeologische nota met uitgesteld traject.

Het doel van dit onderzoek is driedelig. Allereerst wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Vervolgens wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten slotte wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Op basis van beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon binnen het bureauonderzoek de aan-of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het onderzoeksgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven ten einde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Het plangebied ligt op een hoogte tussen 39,5 m en 44 m TAW - waarbij het terrein licht van zuidoost naar noordwest afloopt – op de oostelijke rand van de vallei van de Molenbeek, op ongeveer 150m van de Molenbeek en op 2 km van de Ter Erpenbeek. De landschappelijke situering van het terrein in een gradiëntzone, op de overgang van een hoger gelegen heuvelrug naar de lager gelegen gronden van de vallei van de Molenbeek is archeologisch gezien bijzonder interessant. Door de aanwezigheid van de oude Molenbeeken de nabijheid van een verhevenheid in het (paleo)reliëf ten zuidoosten van het projectgebied moet deze locatie altijd een zekere aantrekkingskracht hebben uitgeoefend op de mens.

De CAI-locaties in de omgeving helpen om een verwachting te bepalen naar mogelijke archaeologica op het projectgebied. Aan de hand van de besproken gekende archeologische vindplaatsen mag geconcludeerd worden dat het projectgebied binnen een zone ligt met een hoog archeologisch potentieel. In totaal zijn er een twintigtal plaatsen rondom het projectgebied binnen een radius van 1,5km gekend waar steentijdvondsten zijn vastgesteld. De meerderheid ligt ten zuiden van de Molenbeek op de rand van de vallei van de Ter Erpenbeek. T.o.v. het projectgebied is dat net aan de andere kant van de heuvelrug die de vallei van de Molenbeek en de vallei van de Ter Erpenbeek scheidt. Voor de Romeinse periode zijn er ca. vijftien vindplaatsen gekend waarvan de landschappelijke ligging grotendeels overeenkomt met de plaatsen waar de steentijd attestaties zijn vastgesteld. De middeleeuwse periode in de omgeving is met een drietal belangrijke locaties vlakbij het projectgebied ook vertegenwoordigd.

Op basis van de cartografische bronnen beschikbaar vanaf de 18e eeuw kan vastgesteld worden dat het volledige gebied tot diep in de 20ste eeuw geen bebouwing heeft gekend en enkel gebruik kende

als akker – en weideland. Hierdoor is de negatieve impact op het eventueel aanwezige bodemarchief vermoedelijk beperkt gebleven tot in de 20ste eeuw.

De luchtfoto's laten echter op hun beurt zien dat minstens vanaf de jaren '70 een deel van het projectgebied bebouwing kent in de vorm van een bedrijfsgebouw. Vanaf 2000-2003 worden verschillende delen van het projectgebied gebruikt voor zowel akker – en weideland, kantoorgebouw, verharde parkeerzone, winkelruimte en sportactiviteiten (tennis). Heden ten dage is nog een 50% van het projectgebied onverhard gebleven. Met het aanleggen van deze verhardingen en allerhande bebouwing op het projectgebied kan vermoed worden dat een deel van het bodemarchief in het projectgebied verstoord kan zijn. Echter valt dit louter via een bureaustudie niet met absolute zekerheid te staven.

Concreet kunnen we voor de verwachting van archeologische sporen/restanten het volgende stellen. Voor steentijden is de verwachting hoog tot zeer hoog gezien de ligging van het projectgebied op een gradiëntzone in de vallei van de Molenbeek, de talrijke CAI's in de buurt en de minieme bodemverstoring van een groot deel van het projectgebied. Volgens de bureaustudie is het projectgebied minstens sinds de 18^e eeuw in gebruik geweest als akker- en weideland. Door een tekort aan bronnen hebben we voor vroegere periodes weinig uitsluitel over de mogelijke activiteiten op het projectgebied. Gezien de vele CAI-vondsten in de buurt kunnen we echter wel nog steeds een hoge verwachting vooropstellen voor zowel de metaaltijden tot de middeleeuwen.

Met betrekking tot de geplande werken en gezien de noodzakelijke afgravingswerken zal de aanleg van de verschillende blokken van de KMO-zone gefundeerd worden aan de hand van een vorstrib/kolomfunderingen van ca. 85cm tot 235cm diep. Deze uitbreiding zal daarbij verder uitstrekken dan de bestaande verstoorde zones waar de geplande werken dus zeker een gevaar vormen voor het potentiële bodemarchief aldaar. Ook de aanplanting van de bomen in de groenzone zal een niet geringe bodemingreep met zich mee brengen. Hetzelfde geldt voor het aanleggen van de nieuwe weg en aansluitende parkeer – en laad&los zones (bodemingreep van ca. 50cm tot 65cm). De funderingen van de blokken en de nieuwe verhardingen zullen gezien hun diepte waarschijnlijk ook dieper rijken dan de bestaande bodemverstoring van de huidige parking en mogelijks ook waar de huidige bebouwing staat. De geplande werken vormen dus weldegelijk een bedreiging voor het bodemarchief op het gehele projectgebied.

Gezien deze geplande werken en de mogelijke verstoring van het bodemarchief is het aangewezen om vooreerst de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen binnen het gehele projectgebied in kaart te brengen aan de hand van een landschappelijk bodemonderzoek. Het bijkomend doel van dit landschappelijk booronderzoek is om te bepalen of er bodems voorkomen waar in situ steentijdsites bewaard kunnen zijn en deze zones af te bakenen. Gezien het hoge archeologische potentieel - voor

zowel steentijd als latere periodes - wordt hier dus een landschappelijk bodemonderzoek in uitgesteld traject geadviseerd.

Afwachtende op de resultaten van het landsschappelijk bodemonderzoek kan verder een verkennend, eventueel ook een waarderend booronderzoek worden uitgevoerd, alsook een proefsleuvenonderzoek voor de gebieden waar de bodemingrepen zullen plaatsvinden. Dit wordt verder toegelicht in het Programma van Maatregelen.

5 Bibliografie

5.1 Archeologienota's

Bruggeman J. & Smet V., 2017, Archeologienota Molenveld te Erpe-Mere (Oost-Vlaanderen), All-Archeo archeologisch rapport, Temse.

De Raymaeker A. & Van Brempt L., 2017, Archeologienota Prinsendaal te Erpe-Mere (Oost-Vlaanderen), Studiebureau Archeologie archeologisch rapport, Tienen.

Verbrugge A., 2016, Archeologienota Burst-centrum te Burst (Oost-Vlaanderen), SOLVA archeologisch rapport, Erpe-Mere.

Verbrugge A., 2016, Archeologienota Cultuurhuis te Erpe-Mere (Oost-Vlaanderen), SOLVA archeologisch rapport, Erpe-Mere.

5.2 Websites

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<https://bib.kuleuven.be>

<http://www.ngi.be>

<https://loket.onroenderfgoed.be>

<https://cai.onroenderfgoed.be>

<http://www.cartesius.be>

www.geopunt.be

www.geoportaal.be

www.dov.vlaanderen.be

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.....	- 16 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 17 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.	- 18 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.	- 19 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.....	- 20 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.....	- 21 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.....	- 22 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.	- 23 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 24 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 25 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret	- 27 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.....	- 28 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.	- 30 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 31 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.	- 32 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.	- 33 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.	- 34 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000-2003.	- 35 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de meest recente luchtfoto.....	- 36 -
Figuur 20. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 43 -